

Warszawa, 27/07/2007r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-564376-X/07/MS

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Jarosław KACZYŃSKI

Prezes Rady Ministrów

Al. Ujazdowskie 1/3
00 - 583 WARSZAWA

Wielce Szanowny Panie Premierze

Pozwolę sobie przesłać do wiadomości Pana Premiera notatkę z badań terenowych, dotyczących działań podejmowanych przez organy administracji publicznej szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego na rzecz pomocy mieszkańcom terenów objętych skutkami „trąby powietrznej”.

Załącznik: notatka - 5 stron.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski

RPO-564376-X/07/MS

Notatka służbowa

**w sprawie działań podejmowanych przez organy administracji publicznej
w związku ze skutkami „trąby powietrznej” na terenie powiatu częstochowskiego**

W dniach 25 i 26 lipca 2007 r. z polecenia i upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich - Tomasz Gellert - Dyrektor Zespołu Administracji Publicznej, Zdrowia i Ochrony Praw Cudzoziemców, Aleksandra Wentkowska - Pełnomocnik Terenowy Rzecznika Praw Obywatelskich w Katowicach oraz Marcin Sośniak - specjalista w Zespole Administracji Publicznej, Zdrowia i Ochrony Praw Cudzoziemców, przeprowadzili badania terenowe, dotyczące działań podejmowanych przez organy administracji publicznej szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego na rzecz pomocy mieszkańcom terenów objętych skutkami przejścia „trąby powietrznej”. W trakcie badań przeprowadzono rozmowy z Wicewojewodą Śląskim Panem Wiesławem Maską przedstawicielami powiatowego sztabu kryzysowego oraz władz samorządowych gminy Kłomnica, która najbardziej ucierpiała w wyniku katastrofy. Zapoznano się również z sytuacją panującą w miejscowościach Huby, Adamów i Skrzydlów, a także przeprowadzono rozmowy z mieszkańcami tych miejscowości.

Skutkami przejścia „trąby powietrznej” dotknięte zostały trzy gminy leżące na terenie powiatu częstochowskiego (Kłomnice, Rędziny i Mstów). Zniszczeniu lub uszkodzeniu uległo 109 budynków mieszkalnych oraz 159 budynków gospodarczych. Największe straty zanotowano w gminie Kłomnica - w miejscowościach Adamów, Huby i Skrzydlów. Ponadto poprzedzające przejście „trąby powietrznej” gradobicie

spowodowało szkody na terenie gmin Rędziny, Mstów i Kłomnice, a ponadto gmin Dąbrowa Zielona, Mykanów, Przyrów, Poczesna, Kłobuck (m. in. uszkodzonych zostało 1034 budynków, w tym 390 mieszkalnych).

Niezwłocznie po przejściu „trąby powietrznej”, władze samorządowe Gminy Kłomnica zorganizowały gminny sztab zarządzania kryzysowego oraz podjęły szereg działań o charakterze ratowniczym i socjalnym. Na miejsca dotknięte skutkami kataklizmu niezwłocznie wysłano jednostki zawodowej i ochotniczej straży pożarnej. Służby te przystąpiły do usuwania przeszkód drogowych (drzew, powalonych linii telefonicznych i energetycznych) oraz zabezpieczania uszkodzonych budynków. Teren objęty skutkami katastrofy został odpowiednio zabezpieczony przez jednostki Policji. W ciągu dwóch dni służby energetycznie przywróciły we wszystkich miejscowościach dostęp do energii elektrycznej. Specjalistyczne ekipy podjęły prace związane z usuwaniem materiałów azbestowych, którymi w większości pokryte były dachy zniszczonych lub uszkodzonych budynków. Koszty usuwania i wywozu tych materiałów pokryto ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

W każdej z miejscowości dotkniętych kataklizmem utworzono punkty, w których osobom poszkodowanym udzielano niezbędnych informacji, wydawano posiłki i napoje oraz udostępniano potrzebne narzędzia i materiały. Gmina zapewniła mieszkańcom między innymi łopaty, taczki i rękawice, a także folie i plandeki ochronne na przykrycie budynków pozbawionych dachów. Na miejscu dyżur pełnią pracownicy Gminnego Ośrodka Opieki Społecznej, którzy koordynują udzielanie pomocy osobom poszkodowanym oraz uczestniczą w inwentaryzacji strat. Z budżetu Gminy Kłomnice udzielono poszkodowanym rodzinom jednorazowego wsparcia finansowego na najpilniejsze potrzeby bytowe - w wysokości 1 tyś. zł. Władze gminy zapewniły także mieszkańcom dostęp do pomocy lekarskiej, w tym do pomocy ze strony lekarzy psychologów.

Na terenie jednej ze szkół zorganizowano bazę noclegową dla osób poszkodowanych. Zorganizowano także transport dziesięciu kontenerów mieszkalnych. Udostępnione one zostaną rodzinom, których domy uległy zniszczeniu lub zostały uszkodzone w stopniu uniemożliwiającym korzystanie z nich.

Według informacji uzyskanych w toku badań, na terenach dotkniętych skutkami kataklizmu, zakończono już inwentaryzację powstałych szkód. Ku końcowi zbliżają się również prace komisji, powołanych w celu ostatecznego ich oszacowania.

Równie dynamicznie do działań związanych z likwidowaniem skutków katastrofy naturalnej na terenie części powiatu częstochowskiego przystąpiły samorządowe władze powiatowe oraz administracja Województwa Śląskiego. Niezwłocznie zwołane zostało posiedzenie Wojewódzkiego Sztabu Reagowania Kryzysowego, podczas którego dokonano oceny stopnia zagrożenia zakresu niezbędnych działań. W celu koordynacji usuwania skutków zdarzenia i udzielania pomocy osobom poszkodowanym na obszarze powiatu częstochowskiego, powołano także powiatowy sztab kryzysowy z siedzibą na terenie Urzędu Gminy Kłomnice. Należy podkreślić, że Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego w Katowicach zamieściło na swych stronach internetowych w dniu 20 lipca br., w godzinach poprzedzających nadejście „trąby powietrznej”, informację o nadchodzących silnych burzach i huraganach, opracowaną na podstawie ostrzeżenia Biura Prognoz Meteorologicznych IMGW O/Kraków.

Niezależnie od pomocy doraźnej świadczonej mieszkańcom, poszkodowanym rodzinom udzielana jest także pomoc finansowa na odtworzenie infrastruktury mieszkalnej i gospodarczej. Ze środków rządowych przekazanych do budżetu województwa śląskiego w kwocie 12 mln. zł., wypłacane zostały wszystkim poszkodowanym rodzinom zaliczki w wysokości po 6 tys. zł.. Wpłaty dokonano bezpośrednio w miejscu zamieszkania rodzin poszkodowanych, za pośrednictwem pracowników gminnych ośrodków pomocy społecznej.

Dodatkową pomoc finansową zadeklarował Prezes PZU S.A. Z wyjaśnień Wicewojewody Śląskiego Wiesława Maśki wynika, iż PZU planuje przeznaczyć 10 mln zł. na pomoc w odbudowie i remoncie budynków mieszkalnych i gospodarczych. W rozdysponowaniu tych środków uczestniczyć będzie Caritas Częstochowa oraz powołany przez Wojewodę Śląskiego zespół monitorujący, z udziałem przedstawicieli PZU S.A., służb nadzoru budowlanego i władz poszkodowanych gmin. W

późniejszym terminie osoby poszkodowane będą mogły również skorzystać z tzw. kredytów klęskowych. Osobne środki z funduszu prewencyjnego PZU przeznaczone mają być na pokrycie kosztów odbudowy i naprawy zniszczonych wskutek kataklizmu dróg i mostów.

Zwrócić należy także uwagę na ofiarność ze strony osób prywatnych i firm, które spontanicznie udzielają lub deklarują pomoc poszkodowanym w wskutek kataklizmu. Pomoc ta polega na przekazywaniu darowizn w postaci środków pieniężnych, niezbędnych materiałów i narzędzi oraz nieodpłatnym podejmowaniu określonych prac remontowo - budowlanych. W usuwaniu skutków kataklizmu oraz udzielaniu pomocy osobom poszkodowanym udział biorą również wolontariusze. Uruchomiono także konto bankowe, na które osoby zainteresowane dokonują wpłat na rzecz wsparcia osób poszkodowanych.

Mieszkańcy miejscowości, które ucierpiały w wyniku kataklizmu nie zgłaszali osobom wizytującym żadnych skarg na działania organów administracji publicznej podejmowane w zakresie likwidacji szkód czy udzielanej pomocy. Osoby, z którymi przeprowadzono rozmowy w większości informowały, iż pobrały dotację wypłacaną ze środków rządowych, w wysokości 6 tys. zł. Mieszkańcy potwierdzili również, iż Gmina bezpłatnie zapewnia im podstawowe narzędzia i materiały do likwidacji skutków kataklizmu i zabezpieczenia uszkodzonych budynków.

Uwagi i wnioski

1. Dokonane ustalenia uprawniają do wysokiej oceny działań administracji publicznej stopnia gminnego, powiatowego i wojewódzkiego. Zwraca uwagę dobra organizacja tych działań od samego ich początku, a także harmonijna współpraca zaangażowanych w nich służb. Na szczególne podkreślenie zasługuje ofiarność funkcjonariuszy jednostek Ochotniczej oraz Państwowej Straży Pożarnej w likwidowaniu skutków kataklizmu. Wskazań należy także na zaangażowanie i determinację pracowników socjalnych oraz wolontariuszy, niosących bezpośrednio pomoc osobom poszkodowanym.

2. W związku z usuwaniem skutków katastrofy naturalnej, Gmina Kłomnice poniosła znaczne koszty, wynikłe między innymi z konieczności zatrudnienia dodatkowego personelu, głównie specjalistów z zakresu planowania i realizacji prac remontowych. W związku z tymi nieplanowymi wydatkami, wyczerpane zostały rezerwy budżetowe, posiadane przez organ samorządu Gminy. Wydaje się pożądane rozważenie możliwości wsparcia finansowego ze środków budżetowych w celu odtworzenia wydatkowanych rezerw. Problem dotyczy w różnym stopniu - także innych gmin, dotkniętych skutkami kataklizmu.
3. Według informacji przekazanych przez Wicewojewodę Śląskiego, przewidywane jest wydanie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w trybie art. 2 ustawy z dnia 11 sierpnia 2001 r. o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu (Dz. U. Nr 84, poz. 906) określającego miejscowości, w których obowiązywać będą uproszczone zasady prowadzenia prac budowlanych i remontowych. Władze samorządowe na terenach dotkniętych skutkami kataklizmu oraz zainteresowani mieszkańcy oczekują na szybką realizację tej zapowiedzi. Wskazują, iż skorzystanie z ułatwień przewidzianych w ustawie niewątpliwie przyspieszy odbudowę zniszczonych lub uszkodzonych budynków.
4. W związku z zachodzącymi zmianami klimatycznymi, wskazującymi na ewentualność powtarzania się w przyszłości dynamicznych zjawisk meteorologicznych, celowe wydaje się rozważenie możliwości stworzenia skutecznego systemu wczesnego ostrzegania oraz informowania obywateli o możliwych zagrożeniach oraz rozwijania działalności edukacyjnej, dotyczącej zachowań i działań w sytuacjach zagrożenia.